

Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om anslag för utgiftsområde 11, som totalt uppgår till ca 34,6 miljarder kronor för 2018. Därmed avstyrker utskottet oppositionspartiernas alternativa budgetförslag. Utskottet tillstyrker även regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken. Vidare tillstyrker utskottet regeringens förslag till nya mål för utgiftsområdet och regeringens förslag om bemyndigande om ekonomiska åtaganden. Utskottet har även granskat regeringens resultatredovisning för utgiftsområdet.

Samtliga motionsförslag som rör anslagen och pensionsfrågor i övrigt avstyrks.

I betänkandet finns fem reservationer (C, V, L, KD).

Moderaterna, Sverigedemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna har inte deltagit i anslagsbeslutet. Dessa partier redovisar i stället sina ställningstaganden i särskilda yttranden.

Behandlade förslag

Proposition 2017/18:1 inom utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom.

Cirka 40 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2017/18.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Budgetprocessen i riksdagen	5
Utskottets överväganden.....	7
Mål för utgiftsområde 11.....	7
Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 11	8
Anslag inom utgiftsområde 11	11
Garantipension och bostadstillägg till pensionärer	15
Pensionssystemet.....	18
Reservationer	23
1. Garantipension och bostadstillägg till pensionärer, punkt 3 (V).....	23
2. Pensionssystemet, punkt 4 (C).....	23
3. Pensionssystemet, punkt 4 (V)	24
4. Pensionssystemet, punkt 4 (L).....	25
5. Pensionssystemet, punkt 4 (KD).....	26
Särskilda yttranden	28
1. Anslag inom utgiftsområde 11, punkt 2 (M)	28
2. Anslag inom utgiftsområde 11, punkt 2 (SD).....	28
3. Anslag inom utgiftsområde 11, punkt 2 (C)	29
4. Anslag inom utgiftsområde 11, punkt 2 (L)	30
5. Anslag inom utgiftsområde 11, punkt 2 (KD)	30
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	32
Propositionen	32
Motioner från allmänna motionstiden 2017/18	32
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och oppositionens anslagsförslag	37
<i>Bilaga 3</i>	
Utskottets anslagsförslag	38
<i>Bilaga 4</i>	
Regeringens lagförslag	39

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Mål för utgiftsområde 11

Riksdagen godkänner de mål för utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom som regeringen föreslår.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2017/18:1 utgiftsområde 11 punkt 2.

2. Anslag inom utgiftsområde 11

a) Anslagen för 2018

Riksdagen anvisar anslagen för 2018 inom utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom enligt utskottets förslag i bilaga 3.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2017/18:1 utgiftsområde 11 punkt 4 och avslår motionerna

2017/18:3609 av Jennie Åfeldt m.fl. (SD),

2017/18:3704 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkande 1,

2017/18:3754 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkandena 1 och 2,

2017/18:3807 av Emma Carlsson Löfdahl m.fl. (L) och

2017/18:3842 av Aron Modig m.fl. (KD) yrkandena 3, 9 och 10.

b) Lagförslagen

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2017/18:1 utgiftsområde 11 punkt 1 och avslår motion

2017/18:3704 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkande 2.

c) Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2018 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 8 000 000 000 kronor för att tillgodose Pensionsmyndighetens behov av likviditet vid handel med fondandelar.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2017/18:1 utgiftsområde 11 punkt 3.

3. Garantipension och bostadstillägg till pensionärer

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:262 av Staffan Danielsson (C),

2017/18:531 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 5 och 6,

2017/18:780 av Hillevi Larsson m.fl. (S),

2017/18:1119 av Åsa Westlund och Ingela Nylund Watz (båda S),

2017/18:1956 av Lars Beckman (M),

2017/18:3219 av Sten Bergheden (M) och

2017/18:3325 av Sten Bergheden (M).

Reservation 1 (V)

4. Pensionssystemet

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:61 av Lars-Axel Nordell (KD),

2017/18:500 av Robert Hannah (L),

2017/18:531 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 1–4,

2017/18:1098 av Catharina Bråkenhielm (S),

2017/18:1574 av Johnny Skalin (SD),

2017/18:2030 av Anette Åkesson (M) yrkande 3,

2017/18:2498 av Ann-Britt Åsebol (M),

2017/18:2838 av Rickard Nordin (C),

2017/18:2962 av Valter Mutt m.fl. (MP) yrkande 16,

2017/18:3175 av Sten Bergheden (M),

2017/18:3251 av Erik Bengtzboe (M),

2017/18:3533 av Johnny Skalin (SD),

2017/18:3574 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 5,

2017/18:3776 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkandena 21–23,

2017/18:3779 av Mikael Jansson (SD) yrkandena 1 och 2 samt

2017/18:3842 av Aron Modig m.fl. (KD) yrkandena 1 och 4.

Reservation 2 (C)

Reservation 3 (V)

Reservation 4 (L)

Reservation 5 (KD)

Stockholm den 5 december 2017

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Fredrik Lundh Sammeli

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Lundh Sammeli (S), Johan Forssell (M)*, Mikael Cederbratt (M)*, Phia Andersson (S), Jennie Åfeldt (SD)*, Lars-Arne Staxäng (M)*, Solveig Zander (C)*, Rickard Persson (MP), Emma Carlsson Löfdahl (L)*, Rossana Dinamarca (V), Aron Modig (KD)*, Teresa Carvalho (S), Mathias Tegnér (S), Marie Olsson (S), Heidi Karlsson (SD)*, Yasmine Larsson (S) och Helena Bonnier (M)*.

* Avstår från ställningstagande under punkt 2, se särskilda yttranden.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta ärende behandlar utskottet regeringens budgetproposition 2017/18:1 i de delar som gäller utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom och ett antal motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2017/18.

I bilaga 1 finns en redovisning av yrkandena i propositionen och motionerna. I bilaga 4 finns regeringens lagförslag. Bilaga 2 innehåller en sammanställning av regeringens förslag till anslag för 2018 och de avvikelser som Moderaterna, Sverigedemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna föreslår. I bilaga 3 finns utskottets förslag till anslagsfördelning.

Budgetprocessen i riksdagen

Rambeslutsprocessen

Budgetprocessen innebär bl.a. att riksdagen i det första steget fastställer en utgiftsram för varje utgiftsområde. Utgiftsramen anger det belopp som utgiftsområdets anslag högst får uppgå till (11 kap. 18 § riksdagsordningen).

Riksdagen har, med bifall till regeringens förslag, bestämt utgiftsramen för 2018 för utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom till 34 635 669 000 kronor (prop. 2017/18:1, bet. 2017/18:FiU1, rskr. 2017/18:54).

I detta ärende (steg två) ska socialförsäkringsutskottet föreslå för riksdagen hur anslagen inom utgiftsområdet ska fördelas inom ramen för utgiftsområdet. Riksdagens ställningstagande till anslagen för utgiftsområdet ska göras genom ett beslut (11 kap. 8 § riksdagsordningen).

Uppföljning av regeringens resultatredovisning

Enligt budgetlagen (2011:203) ska regeringen i budgetpropositionen lämna en redovisning av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat.

I utskottens beredning av ärenden ingår att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut (4 kap. 8 § regeringsformen). Som en del i utskottens uppföljning ingår att behandla den resultatinformation som regeringen presenterar. Riksdagen har beslutat om riktlinjer för bl.a. den löpande uppföljningen av regeringens resultatredovisning (framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21). Av riktlinjerna framgår att riksdagen beställer och tar emot information om resultatet av statens verksamhet.

Utskottet har mot den bakgrunden gått igenom regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 11 i budgetpropositionen. Genomgången har syftat

till att vara ett underlag för utskottets behandling av budgetpropositionen och för den fortsatta mål- och resultatdialogen med regeringen.

Betänkandets disposition

Betänkandet har disponerats så att de föreslagna nya målen för utgiftsområdet och regeringens resultatredovisning behandlas först. Därefter behandlas de förslag i budgetpropositionen och motionerna som gäller anslag för 2018 samt lagförslag och bemyndigande inom utgiftsområde 11. Slutligen behandlas ett antal motionsyrkanden som väckts under allmänna motionstiden 2017/18. Dessa yrkanden, som inte gäller anslagen för 2018, avser de pensionsrelaterade förmånerna, utformningen av det allmänna pensionssystemet och vissa andra pensionsfrågor.

Utskottets överväganden

Mål för utgiftsområde 11

Utskottets förslag

Riksdagen godkänner regeringens föreslagna mål för utgiftsområde 11 av följande lydelse. Kvinnor och män med låg eller ingen inkomstrelaterad pension ska garanteras ett värdesäkrat grundskydd. Efterlevande make ska ges ett rimligt ekonomiskt stöd för att klara omställningen efter ett dödsfall. Administration och förvaltning av ålderspensionssystemet ska bedrivas kostnadseffektivt och till nytta för pensionärer och pensionssparare. Informationsgivningen ska ge pensionsspararna goda möjligheter att bedöma sin samlade framtida pension och vad som påverkar den. Kunskapen om livsinkomstens betydelse för den framtida pensionen ska öka för kvinnor och män.

Propositionen

De nu gällande målen för utgiftsområde 11 är: Kvinnor och män med låg eller ingen inkomstrelaterad pension ska garanteras ett värdesäkrat grundskydd. Efterlevande make ska ges ett rimligt ekonomiskt stöd för att klara omställningen efter ett dödsfall. Administration och förvaltning av ålderspensionssystemet ska bedrivas med låga kostnader och till nytta för pensionärer och pensionssparare. Informationsgivningen ska ge pensionsspararna goda möjligheter att bedöma sin framtida pension och vad som påverkar den. Kunskapen om livsinkomstens betydelse för den framtida pensionen ska öka för kvinnor och män.

I propositionen föreslår regeringen två mindre förändringar av målen för utgiftsområdet. Regeringen anger att den nuvarande lydelsen har gällt sedan 2015. Inriktningen ska behållas men målen förtydligas. ”Med låga kostnader” ersätts av ”kostnadseffektivt” eftersom den nuvarande formuleringen inte är optimal som ett mål att följa upp. Ordet ”samlade” läggs till framför ”framtida pension” då det fallit bort i budgetpropositionen för 2015 och 2016. Med ändringen avses att informationen utöver den allmänna pensionen även ska innefatta tjänstepensionen.

Utskottets ställningstagande

De förändringar av målen som regeringen föreslagit innebär endast förtydliganden. Utskottet är positivt till att målen ändras på det sätt som regeringen föreslår. Utskottet ställer sig därför bakom regeringens förslag till nya mål för utgiftsområde 11 och tillstyrker därmed proposition 2017/18:1 punkt 2.

Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 11

Propositionen

Utgångspunkter för regeringens resultatredovisning

Regeringens resultatredovisning utgår från de mål som gäller för 2017 för utgiftsområdet.

Kvinnor och män med låg eller ingen inkomstrelaterad pension ska garanteras ett värdesäkrat grundskydd. Efterlevande make ska ges ett rimligt stöd för att klara omställningen efter ett dödsfall. Administration och förvaltning av ålderspensionssystemet ska bedrivas med låga kostnader och till nytta för pensionärer och pensionssparare. Informationsgivningen ska ge pensionsspararna goda möjligheter att bedöma sin framtida pension och vad som påverkar den. Kunskapen om livsinkomstens betydelse för den framtida pensionen ska öka för kvinnor och män.

De centrala indikatorer som regeringen använder för att redovisa resultaten inom utgiftsområdet är bl.a. följande:

- Grundskyddets utveckling och omfattning.
- Risk för låg ekonomisk standard, utveckling och omfattning.
- De olika förmånernas utveckling och omfattning och deras bidrag till att garantera ett värdesäkrat grundskydd.
- Efterlevandes ekonomiska standard i förhållande till andra gruppers ekonomiska standard.
- Kvalitet i besluten.
- I vilken omfattning pensionsspararna vet hur de kan göra en prognos och om de har gjort en prognos på sin framtida pension samt om prognosen har gett dem bättre förutsättningar att fatta beslut i frågor kring pensionen.

Grundskyddet inom ålderspensionen

Regeringen anger att som en följd av att den inkomstgrundade pensionen ökar kommer statens utgifter för grundskyddet till äldre att minska mellan 2018 och 2020. Ytterligare en förklaring till de lägre utgifterna är att de pensionärer som träder in i systemet har högre pensioner än de som lämnar systemet och därmed inte har behov av grundskyddet i samma omfattning som tidigare. Även om behovet av grundskyddet minskar visar analyserna att förmånerna har en mycket stor betydelse för att upprätthålla en rimlig ekonomisk standard för dem som får dessa och att förmånerna lyfter många pensionärer över gränsen för låg ekonomisk standard. Grundskyddet har också en omfördelningseffekt på så sätt att förmånerna går till pensionärer med inga eller relativt låga inkomstgrundade pensioner. Det innebär enligt regeringen även att den största delen av grundskyddet går till kvinnor och därmed bidrar till att öka den ekonomiska jämställdheten. Analyserna visar också att den absoluta fattigdomen bland kvinnor och män över 65 år är mycket låg. Risken för relativ fattigdom (låg ekonomisk standard) är dock högre och har ökat under senare år.

Inom ramen för den pågående översynen av pensionssystemet har Pensionsgruppen startat ett särskilt projekt med fokus på att åstadkomma mer jämställda pensioner. Orsakerna till kvinnors lägre pensioner ligger visserligen utanför pensionssystemet, men det finns delar med anknytning till pensionssystemet där det finns skäl att närmare analysera möjligheter till åtgärder som bidrar till mer jämställda pensioner.

Att behovet av grundskydd minskar är enligt regeringen positivt, men inte i sig ett tecken på att målet är uppfyllt. För detta krävs också att de som får del av grundskyddet över tid faktiskt också behåller ett värdeskydd. Analysen visar att alla typhushåll har fått en reallt förbättrad ekonomisk standard. De med lägst pensioner har haft den procentuellt sett bästa ekonomiska utvecklingen. Regeringen anser därmed att målet är uppfyllt men ser trots detta ett behov av en översyn av hela grundskyddet. En sådan genomförs av en arbetsgrupp inom Regeringskansliet och ska pågå till den 2 februari 2018 (S2017:A).

Grundskyddet i form av efterlevandestöd till vuxna

Trots att efterlevandepensionen i dominerande grad betalas ut till kvinnor, är andelen med låg ekonomisk standard högst bland äldre ensamstående kvinnor. Orsaken till detta ligger enligt regeringen varken i pensionssystemet eller i systemet för efterlevandepension. Regeringen anser trots detta att det finns skäl att analysera hur väl systemet för efterlevandepension är konstruerat för att motverka en hög andel ekonomiskt utsatta äldre pensionärer. En sådan analys har påbörjats inom ramen för Pensionsgruppens projekt om jämställda pensioner.

Vid bedömningen av uppfyllelsen av målen måste hänsyn tas till att förmanerna änkepension och omställningspension är så olika. Både kvinnor och män med omställningspension har en ekonomisk standard som ligger närmare sammanboendes ekonomiska standard än ensamståendes, vilket enligt regeringen indikerar att stödet fyller sin funktion. I fråga om änkepensionen bidrar den till att änkor i genomsnitt har en högre ekonomisk standard än ensamstående kvinnor utan änkepension och kan därmed sägas uppfylla sitt syfte.

Regeringen bedömer att målet om att efterlevande make ska ges ett rimligt ekonomiskt stöd för att klara omställningen efter ett dödsfall kan anses vara uppfyllt. Det finns dock skäl att analysera hur avvecklingen av änkepensionen påverkar pensionsgapet. En sådan analys ingår i grundskyddsutredningen (S2017:A).

Administrationen

Utgifterna för administrationen av ålderspensionen täcks av avgifter som tas från AP-fonderna och premiepensionssystemet. I premiepensionssystemet ingår även kostnader för skulden i Riksgäldskontoret avseende räntekontokredit. För att sprida dessa kostnader över flera generationer avbetalas skulden över en längre tid och ska vara slutamorterad 2018.

Regeringen bedömer att Pensionsmyndigheten bedriver ett gott arbete med informationsgivning för att fler ska få en samlad bild över sin pension och förstå vad som kan påverka den. Det är tydligt att informationssatsningen Prognos till alla har ökat såväl andelen som kunnat bedöma sin framtida pension som andelen som förstår livsinkomstprincipens betydelse. Det är dock enligt regeringen oroväckande att endast 35 procent av pensionsspararna känner till att det antal år man arbetar påverkar storleken på pensionen och att enbart 24 procent uppger att arbetets omfattning (hel- eller deltid) påverkar pensionen.

Regeringens bedömning är att den övervägande delen av Pensionsmyndighetens ärendehandläggning uppvisar goda resultat med korta handläggnings-tider och hög kvalitet i besluten. Det är positivt att kvaliteten förbättrats något inom bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd där resultaten länge varit svaga. Regeringen anser dock att det är angeläget att kvaliteten fortsätter att förbättras så att fler pensionärer får rätt utbetalning i rätt tid och kommer att följa utvecklingen. Pensionsmyndighetens arbete inom ramen för regeringens satsning för jämställdhetsintegrering av myndigheter har bl.a. resulterat i uppföljningar som visar att det inte finns indikationer på att ärenden för kvinnor och män behandlas olika. Sett som helhet bedömer regeringen att Pensionsmyndigheten uppfyller målet vad gäller ärendehandläggningen.

Utskottets bedömning

Som en del i den löpande uppföljningen har utskottet gått igenom regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen för utgiftsområde 11. Genomgången har syftat till att vara ett underlag för utskottets behandling av budgetpropositionen och för den fortsatta mål- och resultatdialogen med regeringen.

En utgångspunkt för utskottet är att resultatredovisningar ska vara utformade på ett sätt som gör det möjligt att följa kopplingen mellan mål, gjorda insatser, uppnådda resultat och regeringens budgetförslag. Det är önskvärt att regeringens resultatredovisning koncentreras till att redovisa och bedöma faktiskt uppnådda resultat av genomförda statliga insatser i förhållande till målen. Det är vidare viktigt att regeringens bedömning av om målen för utgiftsområdet har uppnåtts framgår tydligt.

Utskottet konstaterade i samband med behandlingen av fjolårets budgetproposition att den resultatredovisning som presenterades i stora delar var utformad på ett tydligt och logiskt sätt. Enligt utskottets uppfattning gäller detta även årets resultatredovisning. Redovisningen har även utvecklats och blivit fylligare och ger ett mer samlat intryck av mål, insatser och effekter kopplade till regeringens budgetförslag.

I fjolårets redovisning saknades närmare analyser och slutsatser vad gällde bostadstillägget till pensionärer och äldreförsörjningsstödet. I årets redovisning finns dels en analys av dessa förmåner, dels tydligare indikatorer för grundskyddet, vilket utskottet ser positivt på.

Målet när det gäller Pensionsmyndighetens informationsgivning följs upp genom Pensionsmyndighetens årliga enkätundersökning. Den visar att ungefär

70 procent av pensionspararna vet hur de kan ta reda på sin framtida pension. I årets resultatredovisning finns en analys av det resultat som insatser inom administrationen och informationsuppdraget till Pensionsmyndigheten gett, vilket är positivt. En ytterligare förbättring från fjolårets budgetproposition är att det finns indikatorer för administrationen och förvaltningen samt för att följa upp resultatet av den ökade informationsgivningen.

Anslag inom utgiftsområde 11

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar anslagen för 2018 inom utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom i enlighet med regeringens förslag, lämnar det bemyndigande som regeringen har begärt och antar regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken. Oppositionspartiernas alternativa förslag till anslagsfördelning avslås.

Jämför särskilt yttrande 1 (M), 2 (SD), 3 (C), 4 (L) och 5 (KD).

Propositionen

Regeringen föreslår att anslag 1:1 Garantipension till ålderspension bestäms till 13 080 300 000 kronor för 2018. Anslaget får användas för utgifter för garantipension till ålderspension samt särskilt pensionstillägg enligt socialförsäkringsbalken (2010:110) och lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken (införandelagen). Behovet av garantipension minskar bl.a. till följd av att inkomstpensionerna och antalet ålderspensionärer ökar. Inkomstpensionerna beräknas öka även för åren 2018–2020, vilket gör att garantipensionen förväntas fortsätta att minska.

Regeringen föreslår att anslag 1:2 Efterlevandepensioner till vuxna bestäms till 10 869 800 000 kronor för 2018. Anslaget får användas för utgifter för omställningspension, förlängd omställningspension, särskild efterlevandepension och änkepension samt för utgifter för garantipension till dessa förmåner enligt socialförsäkringsbalken och införandelagen. Änkepensionen är dominerande i både antal och kostnader och svarar för omkring 95 procent av utgifterna inom anslagsområdet. Tendensen för åren framöver är att antalet kvinnor med änkepension kommer att minska i samma takt som tidigare och att antalet kvinnor och män med omställningspension kommer att vara förhållandevis stabilt. Sammantaget innebär detta att utgifterna för anslaget beräknas minska med mellan 4 och 5 procent per år.

Regeringen föreslår att anslag 1:3 Bostadstillägg till pensionärer bestäms till 9 026 600 000 kronor för 2018. Anslaget får användas för utgifter för bostadstillägg till pensionärer och särskilt bostadstillägg till pensionärer enligt socialförsäkringsbalken och införandelagen. Bostadstillägget är inkomstprö-

vat och utgifterna är därför, förutom när det gäller boendekostnaderna, beroende av pensionärernas inkomster och förmögenheter. De senaste årens positiva reala inkomstutveckling och den inkomstgrundade pensionens ökning har medfört att det är färre som behöver bostadstillägg. Det är betydligt fler kvinnor än män som får bostadstillägg. Medelbeloppen har ökat för både kvinnor och män sedan 2003 främst på grund av ökade bostadskostnader och regeländringar. Mörkertalet för bostadstillägget är sannolikt relativt stort, vilket innebär att fler än de som nu får bostadstillägg skulle ha rätt till det om de ansökte. Förändrad kunskap och ändrat beteende kan få en relativt stor påverkan på antalet personer som får bostadstillägg och därmed även på utgifterna. För att stärka stödet för personer med små ekonomiska marginaler och bl.a. för att bostadstillägget bättre ska täcka de faktiska bostadskostnaderna föreslår regeringen en förstärkning av förmånen. Förslaget innebär att ersättningsgraden höjs från 95 till 96 procent av bostadskostnaden upp till 5 000 kronor, samt att taket höjs till 5 600 kronor med en ersättningsgrad på 70 procent i intervallet över 5 000 kronor. Därtill föreslås att nivåerna för skälig bostadskostnad och skälig levnadsnivå höjs för särskilt bostadstillägg. Anslaget höjs till följd av förslaget med 655 miljoner kronor och ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2018.

Regeringen föreslår att anslag 1:4 Äldreförsörjningsstöd bestäms till 1 103 200 000 kronor för 2018. Anslaget får användas för utgifter för äldreförsörjningsstöd enligt socialförsäkringsbalken. Äldreförsörjningsstödet är inkomstprövat. Under senare år har antalet kvinnor och män som får äldreförsörjningsstöd ökat och antalet förväntas fortsätta öka. Enligt äldre regler kunde en person få del av hela grundskyddet efter tio års bosättning i Sverige. Personer födda före 1938 omfattas av dessa äldre bestämmelser och har därför som regel en tillräckligt hög garantipension och får inte äldreförsörjningsstöd. De årskullar som inte omfattas av dessa bestämmelser ökar och därmed även antalet pensionärer som kan få äldreförsörjningsstöd. Utöver detta förväntar regeringen att kostnaderna inom ramen för anslaget kommer att öka till följd av de senaste årens ökade asylinvandring. I likhet med bostadstillägget finns sannolikt ett förhållandevis stort mörkertal när det gäller äldreförsörjningsstöd, vilket innebär att antalet personer och kostnaderna för det skulle kunna vara högre. Förslaget till förstärkning av bostadstillägget innebär emellertid enligt regeringen att behovet av äldreförsörjningsstöd minskar. Regeringen föreslår att nivåerna för skälig bostadskostnad och skälig levnadsnivå i regelverket för äldreförsörjningsstöd höjs. Anslaget höjs till följd av förslaget med 4 miljoner kronor. Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2018.

Regeringen föreslår att anslag 2:1 Pensionsmyndigheten bestäms till 555 769 000 kronor för 2018. Pensionsmyndighetens verksamhet finansieras av anslag på statens budget, de allmänna pensionsfonderna (AP-fonderna) och premiepensionssystemet. Anslaget får användas för Pensionsmyndighetens förvaltningsutgifter. För att stärka Pensionsmyndighetens informationsverksamhet och konsumentstärkande insatser föreslår regeringen att 30 miljoner

kronor avsätts för detta. Pensionsmyndighetens förvaltningsanslag tillförs därför 3 miljoner kronor, och övriga 27 miljoner kronor avsätts från AP-fonds-systemet och premiepensionssystemet. Förvaltningsanslaget används för administration av garantipension, efterlevandepension till vuxna, bostadstillägg till pensionärer och äldreförsörjningsstöd samt för vissa andra mindre pensionsrelaterade förmåner. Förvaltningsanslaget tillförs 3 miljoner kronor för att hantera förändringar inom bostadstillägg till pensionärer. Regeringen föreslår även att Pensionsmyndigheten, tillsammans med Skatteverket och Försäkringskassan, ska utöka antalet servicekontor fr.o.m. 2018. Regeringen föreslår att Pensionsmyndigheten för detta tillförs 8 miljoner kronor 2018.

Vidare föreslås att regeringen bemyndigas att för 2018 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 8 000 000 000 kronor för att tillgodose Pensionsmyndighetens behov av likviditet med fondandelar.

Motionerna

Moderaterna

Johan Forssell m.fl. föreslår i kommittémotion 2017/18:3754 yrkandena 1 och 2 att riksdagen anvisar 400 000 000 kronor mindre än regeringen till utgiftsområdet. Anslag 1:1 Garantipension till ålderspension minskas med 500 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. En person som bott 40 år i Sverige får full garantipension. Pensionen minskar med 1/40 för varje år som pensionären inte bott i Sverige. För flyktingar och andra skyddsbehövande finns en undantagsregel som innebär att bosättningstiden i hemlandet kan räknas in i försäkringstiden. Genom att ta bort undantaget för flyktingar eller skyddsbehövande kan anslaget minskas. Vidare ökas anslag 1:4 Äldreförsörjningsstöd med 100 miljoner kronor. Flyktingar och andra skyddsbehövande kan, till följd av förslaget att ta bort undantagsregeln inom garantipensionen, i stället behöva äldreförsörjningsstöd.

Sverigedemokraterna

Jennie Åfeldt m.fl. föreslår i kommittémotion 2017/18:3609 att riksdagen anvisar 4 145 000 000 kronor mer än regeringen till utgiftsområdet. Anslag 1:1 Garantipension till ålderspension ökas med 3 900 miljoner kronor. Många svenska pensionärer har inte råd med grundläggande saker som mediciner eller tandläkarbesök. Nivån på garantipensionen föreslås därför höjas med 10 procent. Det innebär enligt motionärerna att varje enskild utbetalning ökar och att fler personer får garantipension. Anslag 1:3 Bostadstillägg till pensionärer ökas med 280 miljoner kronor till följd av motsvarande höjning som för garantipensionen. Vidare minskas anslag 1:4 Äldreförsörjningsstöd med 35 miljoner kronor. Äldreförsörjningsstödet betalas främst till personer som

anlänt till Sverige sent i livet. Motionärerna anser att de svenska välfärds-systemen i första hand ska gå till svenska medborgare och förespråkar andra lösningar för utlänningar.

Centerpartiet

Solveig Zander m.fl. föreslår i kommittémotion 2017/18:3704 yrkande 1 att riksdagen anvisar 785 080 000 kronor mindre än regeringen till utgiftsområdet. I yrkande 2 yrkas avslag på regeringens förslag om höjt bostadstillägg och höjd nivå för skälig levnadsnivå. Anslag 1:1 och 1:3 minskas med 100 miljoner kronor respektive 755 miljoner kronor. En person som bott 40 år i Sverige får full garantipension. Pensionen minskar med 1/40 för varje år som pensionären inte bott i Sverige. För flyktingar och andra skyddsbehövande finns en undantagsregel som innebär att bosättningsstiden i hemlandet kan räknas in i försäkringstiden. Minskningen av anslag 1:1 följer av motionärernas förslag om att undantaget för flyktingar m.fl. ska tas bort. Anslaget höjs samtidigt till följd av förslag om att nivån på garantipensionen ska höjas. Anslag 1:3 kan till följd av förslaget att höja nivån på garantipensionen minska. Till anslag 1:4 anvisas 94 miljoner kronor mer än regeringen till följd av förslaget om att ta bort undantagsregeln för flyktingar m.fl. inom garantipensionen. Anslag 2:1 Pensionsmyndigheten föreslås minska med drygt 24 miljoner kronor bl.a. till följd av att regeringens förslag om informationsinsatser och höjt bostadstillägg avstyrks.

Liberalerna

Emma Carlsson Löfdahl m.fl. föreslår i kommittémotion 2017/18:3807 att riksdagen anvisar 357 000 000 kronor mindre än regeringen till utgiftsområdet. Anslag 1:1 Garantipension till ålderspension minskas med 600 miljoner kronor till följd av att den särskilda regeln för flyktingar m.fl. inom garantipensionen enligt motionärerna ska tas bort. Anslag 1:3 och 1:4 ökas med 45 miljoner kronor respektive 200 miljoner kronor. Ökningen av anslag 1:3 beror på att motionärerna föreslår en höjning av ersättningsgraden och taket för boendekostnader i bostadstillägget. Till följd av förslaget att ta bort undantagsregeln för flyktingar m.fl. inom garantipensionen höjs anslag 1:4. Motionärerna föreslår en minskning av anslaget 2:1 Pensionsmyndigheten med 2 miljoner kronor till följd av att pris- och löneomräkningen justeras ned med 20 procent.

Kristdemokraterna

Aron Modig m.fl. föreslår i kommittémotion 2017/18:3842 yrkandena 3, 9 och 10 att riksdagen anvisar 1 538 000 000 kronor mer än regeringen till utgiftsområdet. Anslag 1:1 Garantipension till ålderspension minskas med 400 miljoner kronor bl.a. till följd av förslaget att ta bort den särskilda regeln för grupper med flyktingskäl och skyddsbehövande. Bostadstillägg till pensionärer, anslag 1:3, ökas med 2 241 miljoner med anledning av motionärernas förslag att höja taket och ersättningsnivån. Hyrorna har stigit under senare år

men bostadstillägget har varit detsamma sedan 2007. Tillägget bör höjas för att stämma bättre överens med de förutsättningar som gäller på dagens bostadsmarknad. Anslag 1:4 föreslås i stället minska med 300 miljoner kronor till följd av förslaget att höja bostadstillägget och genom förslaget att sänka skatten för pensionärer. Motionärerna föreslår även en minskning av anslag 2:1 Pensionsmyndigheten med 3 miljoner kronor till följd av en justering av pris- och löneomräkningen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till anslagsfördelning inom utgiftsområde 11 och förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken. Därmed avstyrker utskottet samtliga förslag till en annan fördelning.

Utskottet konstaterar att behovet av garantipension har minskat och delar regeringens bedömning att behovet av garantipension kommer att fortsätta att minska. Det är enligt utskottet positivt att stödet för pensionärer med små ekonomiska marginaler stärks. Utskottet välkomnar därför förslaget att höja bostadstillägget till pensionärer och anser att bostadstillägget därmed bättre kommer att täcka de faktiska bostadskostnaderna för de pensionärer som har det sämst ställt. Det är vidare enligt utskottet positivt att nivåerna för skälig boendekostnad och skälig levnadsnivå höjs inom både bostadstillägg och äldreomsorgsstöd.

Utskottet har ingenting att invända mot regeringens förslag om bemyndigande för Pensionsmyndigheten.

Med det anförda tillstyrker utskottet proposition 2017/18:1 punkterna 1, 3 och 4. Motionerna 2017/18:3754 (M) yrkandena 1 och 2, 2017/18:3609 (SD), 2017/18:3704 (C) yrkandena 1 och 2, 2017/18:3807 (L) och 2017/18:3842 (KD) yrkandena 3, 9 och 10 avstyrks därmed.

Garantipension och bostadstillägg till pensionärer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. en utredning av garantipensionens nivå och av bostadstillägget till pensionärer.

Jämför reservation 1 (V).

Gällande ordning

Garantipensionen är en del av det grundskydd som utgör ett komplement för män och kvinnor med en låg inkomstgrundad pension. Förmånen finansieras med allmänna skattemedel, följer konsumentprisindex och är bosättningsbaserad. För full pension krävs bosättning i Sverige i minst 40 år mellan 16 och 64 års ålder. För 2017 uppgår full garantipension till 7 093 kronor per person och månad för den som är gift och 7 952 kronor för den som är ogift.

Garantipension kan tidigast utges från 65 års ålder. Garantipension regleras huvudsakligen i 66 och 67 kap. socialförsäkringsbalken.

Bostadstillägg till pensionärer är en annan del av grundskyddet. Förmånen riktar sig till pensionärer med låga inkomster som har små marginaler när hyran är betald. I likhet med garantipensionen är bostadstillägget inkomstprövat. Som inkomst räknas, förutom inkomst av tjänst, även överskott i inkomstslaget kapital och del av förmögenhet. Bostadstillägg för den som har fyllt 65 år betalas för 2017 ut med 95 procent av bostadskostnaden upp till ett tak som uppgår till 5 000 kronor för den som är ogift och 2 500 kronor för den som är gift. Därutöver lämnas ett tillägg på 340 kronor per månad för ogifta och 170 kronor för gifta. Förmånen börjar reduceras vid inkomster som överstiger ett visst fribelopp, som för 2017 uppgår till 97 216 kronor för den som är ogift och 86 688 kronor för den som är gift. Personer som har bostadstillägg kan även få särskilt bostadstillägg till pensionärer som betalas ut automatiskt om man uppfyller villkoren. De båda förmånerna regleras i första hand i 100–103 kap. socialförsäkringsbalken.

Motionerna

Garantipension till ålderspension

I motion 2017/18:1956 av Lars Beckman (M) begärs ett tillkännagivande om att ändra beräkningsmetod för garantipension till ett prisindex som stämmer bättre överens med den konsumtion som är aktuell för dessa pensionärer.

Jonas Sjöstedt m.fl. (V) begär i partimotion 2017/18:531 yrkande 5 ett tillkännagivande om att garantipensionen bör följa löneutvecklingen i stället för konsumentprisindex. Det skulle ge större trygghet åt de fattigaste pensionärerna.

I motion 2017/18:1119 begär Åsa Westlund och Ingela Nylund Watz (båda S) ett tillkännagivande om att se över behovet av att upprätta ett avtal med andra länder om att garantipension får tas med till hemlandet. Sverige har inte sådana avtal med alla länder, t.ex. Turkiet, vilket innebär att personer som vill återvända till sitt hemland i livets slutskede inte kan ta med sig sin pension.

Bostadstillägg till pensionärer

I motion 2017/18:3219 av Sten Bergheden (M) begärs ett tillkännagivande om att se över reglerna om förmögenhet inom bostadstillägget. Det är orimligt att den som t.ex. äger en sommarstuga inte får bostadstillägg.

Sten Bergheden begär i motion 2017/18:3325 (M) ett tillkännagivande om att tillsätta en utredning av hur bostadstillägget kan följa utvecklingen av bostadskostnaderna på ett bättre sätt än i dag.

Staffan Danielsson (C) begär i motion 2017/18:262 ett tillkännagivande om att skillnaderna i netto för garantipensionärer och de pensionärer som arbetat hela livet bör utredas och om en höjning bör ske för de pensionärer som arbetat, samt om kapitalgränserna för att få bostadstillägg måste höjas väsentligt.

En pensionär som äger t.ex. en sommarstuga och därför inte får bostadstillägg får enligt motionären ett lägre netto än garantipensionären. Fribeloppet om 100 000 kronor bör höjas till 500 000 kronor.

I partimotion 2017/18:531 yrkande 6 begär Jonas Sjöstedt m.fl. (V) ett tillkännagivande om att det bör utredas hur taket för bostadstillägg kan följa utvecklingen av boendekostnader.

Hillevi Larsson m.fl. begär i motion 2017/18:780 (S) ett tillkännagivande om att bostadstillägget och det särskilda bostadstillägget bör ses över så att pensionärer och personer med sjuk- och aktivitetsersättning ska ha ett bra boende och kunna leva på sin inkomst. Hyrorna går stadigt upp, och dessa personer riskerar att få allt svårare att klara sina kostnader. Informationen om bostadstilläggen behöver förbättras då risken annars är att personer som skulle ha rätt till det inte ansöker.

Utskottets ställningstagande

Bostadstillägget är en inkomstprövad förmån med en god fördelningsprofil. Bostadstillägget lämnas till pensionärer som har små marginaler när bostadskostnaden är betald och det når därför de ålderspensionärer som har de minsta ekonomiska resurserna, ofta kvinnor med garantipension. För dem som får bostadstillägg är förmånen av stor betydelse för att upprätthålla en rimlig ekonomisk standard, och det bidrar starkt till att minska andelen pensionärer som har en låg ekonomisk standard. Utskottet ser därför positivt på regeringens förslag i budgetpropositionen om bl.a. en förstärkning av bostadstillägget. Utskottet noterar som tidigare nämnts att det pågår en översyn av hela grundskyddet inom Regeringskansliet (S2017:A), som ska presenteras den 2 februari 2018. Utskottet vill understryka vikten av att hela systemets konstruktion och träffsäkerhet i ett både kort och långt perspektiv ingår i översynen eftersom utfallet av förmånerna för den enskilde är avhängiga av varandra. Mot bakgrund av det anförda ser utskottet inte något skäl för riksdagen att i nuläget göra ett tillkännagivande om ytterligare höjning, utredning eller översyn av garantipensionen eller bostadstillägget.

Mellan Sverige och andra länder gäller bilaterala socialförsäkringsavtal som syftar till att samordna delar av socialförsäkringen för personer som rör sig mellan länderna. Avtalen innehåller bestämmelser om bl.a. rätt till export av vissa förmåner, dvs. en möjlighet att ta med förmåner till det andra landet. I regel omfattar dessa överenskommelser inte skattefinansierade (icke avgiftsfinansierade) förmåner som garantipension. Mellan Sverige och Turkiet finns det sedan 1978 en konvention om social trygghet, vilken följdes av en tilläggskonvention 2004. Varken konventionen eller svensk lagstiftning ger stöd för att exportera svenska garantipensioner till personer som är bosatta i t.ex. Turkiet. Utskottet, som noterar att ett arbete har bedrivits på EU-nivå för att samordna sociala trygghetssystem i förhållande till länder utanför unionen, anser inte att riksdagen bör göra ett tillkännagivande i frågan.

Mot bakgrund av det ovan anförda avstyrker utskottet motionerna 2017/18:1956 (M), 2017/18:531 (V) yrkandena 5 och 6, 2017/18:1119 (S), 2017/18:3325 (M) och 2017/18:780 (S).

Utskottet kan inte se några skäl för att vid beräkningen av bostadstillägget, vid inkomstprövningen, undanta viss förmögenhet från beräkningsunderlaget. Utskottet avstyrker därför motionerna 2017/18:262 (C) och 2017/18:3219 (M).

Pensionssystemet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. att utreda och utvärdera pensionsreformen, ett minskat risktagande inom AP7 Såfa, en fördelning av pensionsrätt samt en översyn av följsamhetsindex.

Jämför reservation 2 (C), 3 (V), 4 (L) och 5 (KD).

Gällande ordning

Pensionssystemet bygger på livsinkomstprincipen, dvs. det är den enskildes samlade livsinkomst som styr den framtida pensionen. Den inkomstgrundade ålderspensionen intjänas individuellt. Faktorer som arbetslivets längd och antalet arbetade timmar är avgörande för pensionsutfallet. Även om pensionssystemet är baserat på livsinkomsten görs i vissa fall avsteg från denna princip, t.ex. avseende pensionsrätt för studier och pensionsrätt för barnår som ges till föräldrar. I dessa situationer kompenseras den enskilde för inkomstbortfallet.

Pensionsrätt är de pengar som varje år avsätts till den allmänna pensionen. För makar finns enligt 61 kap. socialförsäkringsbalken en möjlighet att överföra pensionsrätt för premiepension. Överföringen innebär att hela den pensionsrätt för premiepension som för ett år har fastställts för en försäkrad kan föras över till hans eller hennes make. Anmälan om överföring av pensionsrätt för premiepension ska göras av makarna gemensamt, och den gäller tills vidare om inget annat anges.

Motionerna

I motion 2017/18:2030 av Anette Åkesson (M) yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om att utreda vilka åtgärder som behövs för att en acceptabel nivå på framtida pensionärers ekonomiska standard ska säkerställas.

Ann-Britt Åsebol (M) begär i motion 2017/18:2498 ett tillkännagivande om bättre information och större flexibilitet vid uttag av tjänstepension.

I motion 2017/19:3175 av Sten Bergheden (M) begärs ett tillkännagivande om att tillsätta en utredning som utvärderar pensionsreformen i sin helhet.

Erik Bengtzboe (M) begär i motion 2017/18:3251 ett tillkännagivande om att göra en översyn av det gällande regelverket i syfte att möjliggöra aktieköp i premiepensionssystemet.

I motion 2017/18:3779 av Mikael Jansson (SD) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att kvinnor som är hemma och tar hand om egna barn yngre än sju år ska få pensionstillskott som ger dem samma pensionsuppbyggnad som en sjuksköterska med normallön under dessa år eftersom det gynnar barnafödandet. I yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att föräldrar som bor ihop ska dela på pensionsrätten under de år mamman är hemma med barn under sju år. Enligt motionärerna skulle detta motverka att mannen tar sina intjänade pensionspoäng med sig om ett förhållande tar slut.

Johnny Skalin (SD) begär i motionerna 2017/18:1574 och 2017/18:3533 tillkännagivanden om att risksäkra AP7 Såfa. Motionären anser att högriskfonder bör undvikas för grupper som avstår från att göra ett aktivt val.

I kommittémotion 2017/18:3776 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkande 21 begärs ett tillkännagivande om att se över möjligheterna att göra en översyn av följsamhetsindex. De med de lägsta pensionerna, oftast kvinnorna, drabbas ofta hårt av följsamhetsindex. I yrkande 22 begärs ett tillkännagivande om att Pensionsmyndigheten i samverkan med andra myndigheter, skolor och banker ska ha ett informationsuppdrag om livsinkomst och pension riktat till föräldrar. Vidare begärs i yrkande 23 ett tillkännagivande om att ge Pensionsmyndigheten ett uppdrag att i samverkan med berörda parter förbättra informationen kring livsinkomst och pension riktat mot företagare.

I motion 2017/18:2838 av Rickard Nordin (C) begärs ett tillkännagivande om att synkronisera pensionssystemet i Norden. Personer som bor och verkar i flera nordiska länder kan annars komma att få en lägre pension.

I partimotion 2017/18:531 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) begärs i yrkande 1 ett tillkännagivande om att pensionssystemet bör vara uppbyggt så att det går att leva på sin pension. I yrkande 2 begär motionärerna ett tillkännagivande om att en parlamentarisk utredning med uppdrag att skapa ett förutsägbart, jämlikt och jämställt pensionssystem bör tillsättas. I yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om att avgiften till premiepensionssystemet i framtiden bör tillföras inkomstpensionssystemet. Om avgiften hade tillförts inkomstpensionssystemet redan från början hade minskningen av pensionerna de senaste åren kunnat undvikas. I yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om att det bör utredas hur systemet med inbyggd broms kan avskaffas så att en automatisk sänkning av pensionerna förhindras.

I partimotion 2017/18:3574 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 5 begärs ett tillkännagivande om att fortsätta arbetet inom pensionsgruppen för att minska skillnaderna mellan mäns och kvinnors pensioner. Inriktningen för det fortsatta arbetet med pensionsöverenskommelsen bör vara att en större del av pensionen ska ingå i giftorättsgodset vid bodelning genom skilsmässa. Särskild uppmärksamhet bör också ägnas åt tjänstepensionen eftersom den för de flesta utgör en allt viktigare del av den samlade pensionen.

I motion 2017/18:500 av Robert Hannah (L) begärs ett tillkännagivande om att en utredning av pensionssystemet ska göras. En stor andel pensionärer lever i dag under EU:s fattigdomsgräns. En utvärdering av systemet behöver göras så att samtliga pensionärer kommer över fattigdomsgränsen.

I kommittémotion 2017/18:3842 yrkande 1 begär Aron Modig m.fl. (KD) ett tillkännagivande om ett samhälle där alla kan åldras i trygghet och värdighet. Det behövs enligt motionärerna flera åtgärder och reformer som stärker de äldres ekonomiska ställning. Exempelvis föreslås att hela skillnaden i beskattning mellan lön och pension ska slopas samt att bostadstillägget ska höjas mer än vad regeringen föreslagit. Pensionsreformen ska dock alltid vara utgångspunkten. I yrkande 4 begär motionärerna ett tillkännagivande om att öka drivkrafterna för ett längre yrkesliv t.ex. genom att pensionsåldern justeras uppåt och att åldersgränsen för rätten att vara anställd höjs. Vidare bör den ålder då man har rätt till ett dubbelt jobbskatteavdrag sänkas från 65 till 64 år och den särskilda löneskatten för äldre tas bort. För att få unga personer att börja arbeta tidigare föreslås bl.a. ett dubbelt jobbskatteavdrag för personer under 25 år.

I motion 2017/18:61 av Lars-Axel Nordell (KD) begärs ett tillkännagivande om att se över hur Pensionsmyndigheten kan få ett uppgraderat uppdrag med syfte att underlätta för den enskilde att bedöma och planera sin levnadsföring, såväl före som efter pensioneringen.

I motion 2017/18:1098 av Catharina Bråkenhielm (S) begärs ett tillkännagivande om att Pensionsgruppen snarast bör lämna förslag till förändringar av pensionen. De pensionärer med de lägsta pensionerna, oftast ensamstående kvinnor, når inte upp till en skäligen levnadsnivå, vilket inte är rimligt i vårt land.

Valter Mutts m.fl. (MP) begär i motion 2017/18:2962 yrkande 16 ett tillkännagivande om att premiepensionssystemet bör avvecklas och pengarna överföras till en offentlig grön investeringsfond, där avkastningen kommer från reala investeringar i stället för spekulation.

Utskottets ställningstagande

Det är enligt utskottets mening av stort värde för de försäkrade att pensionssystemet är tryggt, förutsägbart och långsiktigt. Pensionsöverenskommelsen bör därför värnas för att säkerställa att pensionssystemet vilar på en stabil grund. De partier som står bakom pensionsöverenskommelsen har också genom Pensionsgruppen i uppgift att vårda pensionssystemet. Sedan några år genomför Pensionsgruppen en översyn av både inkomst- och premiepensionssystemen. Ett antal områden har identifierats där gruppen ser ett behov av att göra justeringar. Arbetet med åtgärder som förlänger arbetslivet och en särskild granskning av pensionerna ur ett jämställdhetsperspektiv pågår. Översynen av premiepensionssystemet fortsätter också med utgångspunkt i en reformering inom ramen för nuvarande fondtorg och möjligheten att göra ett eget val.

Under 2015 tog gruppen initiativ till en genomgripande analys av pensionerna ur ett jämställdhetsperspektiv (Ds 2016:19). Mot bakgrund av den analysen finns nu en handlingsplan för jämställda pensioner i vilken det ingår en samlad översyn av bl.a. grundskyddet samt en fortsatt analys av utträdet ur arbetslivet. Syftet är bl.a. att förbättra för dem med låga pensioner på kort och lång sikt och att finna åtgärder som kan bidra till att minska pensionsgapet mellan kvinnor och män. Gruppen ska presentera ett färdigt förslag om grundskyddet inom ålderspensionen den 2 februari 2018 (S2017:A). Enligt regeringen är även frågan om fördelning av pensionsrätter föremål för överväganden inom ramen för den pågående pensionsöversynen.

Vidare kan utskottet konstatera att en dialog mellan arbetsmarknadens parter under 2016 resulterade i avsiktsförklaringen Ett längre arbetsliv (S2016/01389/SF). I avsiktsförklaringen lyfts bl.a. vikten av att de sociala trygghetssystemen justeras vid en höjning av åldersgränserna, att möjligheten till omställning och karriärväxling under hela livet förbättras samt att synen på äldre arbetskraft förändras. Även behovet av ett tidigare inträde på arbetsmarknaden påtalas.

Pensionsgruppen har, på premiepensionsområdet, enats om att vidta reformer med utgångspunkt i utredningsförslagen som presenteras i betänkandet Fokus premiepension (SOU 2016:61). Det behöver bl.a. göras strukturella förändringar i syfte att uppnå mer tillit till systemet och mer trygga pensioner. Fondtorget ska göras mer hållbart och tryggt samt underlätta för sparare att välja fonder och få en långsiktigt hög avkastning med beaktande av risk.

De förändringar som utretts och nu utreds av Pensionsgruppen berör dock inte de grundläggande principerna i pensionssystemet. Att behålla dessa är enligt utskottets mening av stor betydelse för långsiktigheten i pensionssystemet. Pensionsgruppens uppdrag innebär en omfattande genomlysning av pensionssystemet och dess utvecklingsmöjligheter. Det betyder att flertalet frågor som tas upp i motionerna är föremål för överväganden inom Pensionsgruppen. Med hänsyn till detta anser utskottet att gruppens fortsatta arbete bör avvaktas. Förslagen till höjning av bostadstillägget och äldreförsörjningsstödet i budgetpropositionen är vidare bra exempel på åtgärder som starkt bidrar till att minska andelen pensionärer som har en låg ekonomisk standard. Eftersom den största andelen av dessa pensionärer är kvinnor bidrar förslagen även till att minska jämställdhetsgapet.

Utskottet avstyrker med det anförda motionerna 2017/18:2030 (M) yrkande 3, 2017/18:3175 (M), 2017/18:3251 (M), 2017/18:3779 (SD) yrkandena 1 och 2, 2017/18:1574 (SD), 2017/18:3533 (SD), 2017/18:3776 (C) yrkande 21, 2017/18:3574 (L) yrkande 5, 2017/18:500 (L), 2017/18:3842 (KD) yrkandena 1 och 4, 2017/18:531 (V) yrkandena 1–4, 2017/18:1098 (S) samt 2017/18:2962 (MP) yrkande 16.

Ett delmål för utgiftsområdet är att kvinnors och mäns kunskap om livsinkomstens betydelse för den framtida pensionen ska öka. Av budgetpropositionen framgår att Pensionsmyndigheten har tilldelats extra medel, 20 mil-

joner kronor årligen under perioden 2014–2017, för ett utökat konsumentuppdrag som syftar till att göra det enklare för pensionssparare och pensionärer att fatta medvetna beslut i pensionsfrågor. Enligt regeringen bedriver Pensionsmyndigheten ett gott arbete med informationsgivning för att fler ska få en samlad bild över sin pension och förstå vad som kan påverka den. Utskottet kan konstatera att i informationen om den samlade pensionen ingår också information om tjänstepensionen. Som tidigare nämnts finns i årets resultatredovisning även en analys av det resultat som insatser inom administrationen och informationsuppdraget till Pensionsmyndigheten gett. Det har även arbetats fram indikatorer för administrationen och förvaltningen. Resultatet av den ökade informationsgivningen följs upp.

Mot bakgrund av det arbete som Pensionsmyndigheten således bedriver på informationsområdet anser utskottet att det saknas skäl för riksdagen att göra ett tillkännagivande i frågan. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2017/18:2498 (M), 2017/18:3776 (C) yrkandena 22 och 23 samt 2017/18:61 (KD).

Utskottet är inte berett att föreslå att riksdagen gör ett tillkännagivande om att regeringen ska verka för att synkronisera de nordiska pensionssystemen. Skälet är bl.a. att det pågått en översyn av försäkringsvillkoren i de svenska sociala trygghetssystemen och deras tillämpning utifrån de nya förutsättningar som globaliseringen ger i en unionsrättslig och internationell kontext, som redovisats i betänkandet Svensk social trygghet i en globaliserad värld (SOU 2017:5). Frågan bereds inom Regeringskansliet. Det finns därmed enligt utskottet skäl att invänta resultatet av pågående arbete innan eventuella åtgärder vidtas. Utskottet avstyrker med det anförda motion 2017/18:2838 (C).

Reservationer

1. **Garantipension och bostadstillägg till pensionärer, punkt 3 (V)**

av Rossana Dinamarca (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:531 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 5 och 6 samt avslår motionerna

2017/18:262 av Staffan Danielsson (C),

2017/18:780 av Hillevi Larsson m.fl. (S),

2017/18:1119 av Åsa Westlund och Ingela Nylund Watz (båda S),

2017/18:1956 av Lars Beckman (M),

2017/18:3219 av Sten Bergheden (M) och

2017/18:3325 av Sten Bergheden (M).

Ställningstagande

Pensionssystemet ska utformas så att det blir mer jämlikt, solidariskt och förutsägbart. Det är viktigt att de allra mest utsatta pensionärerna, framför allt kvinnor och personer födda utomlands, får en ekonomisk trygghet. Garantipensionen bör ge trygghet åt de fattigaste pensionärerna och följa löneutvecklingen i stället för konsumentprisindex. Det bör utredas hur taket för bostadstillägget kan följa utvecklingen av boendekostnaderna för att förhindra framtida skillnader mellan taket och de faktiska boendekostnaderna.

2. **Pensionssystemet, punkt 4 (C)**

av Solveig Zander (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3776 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkandena 21–23 och

avslår motionerna

2017/18:61 av Lars-Axel Nordell (KD),
 2017/18:500 av Robert Hannah (L),
 2017/18:531 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 1–4,
 2017/18:1098 av Catharina Bråkenhielm (S),
 2017/18:1574 av Johnny Skalin (SD),
 2017/18:2030 av Anette Åkesson (M) yrkande 3,
 2017/18:2498 av Ann-Britt Åsebol (M),
 2017/18:2838 av Rickard Nordin (C),
 2017/18:2962 av Valter Mutt m.fl. (MP) yrkande 16,
 2017/18:3175 av Sten Bergheden (M),
 2017/18:3251 av Erik Bengtzboe (M),
 2017/18:3533 av Johnny Skalin (SD),
 2017/18:3574 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 5,
 2017/18:3779 av Mikael Jansson (SD) yrkandena 1 och 2 samt
 2017/18:3842 av Aron Modig m.fl. (KD) yrkandena 1 och 4.

Ställningstagande

De personer som har de lägsta inkomsterna, oftast kvinnor, påverkas till stor del av följsamhetsindex. Denna indexering innebär att pensionen är högre i början för att sedan minska successivt. Följsamhetsindex drabbar många kvinnor hårt eftersom de generellt sett blir äldre än män och har lägre pensioner. En översyn bör göras för att ge regelverket en bättre utformning.

För att göra ett bra val när det gäller den framtida pensionen krävs information till enskilda om hur den framtida ekonomin påverkas av beslut om föräldraledighet, deltidsarbete och pensionssparande. Informationen behöver förbättras genom att Pensionsmyndigheten, i samverkan med berörda parter, ges ett informationsuppdrag om livsinkomstprincipen i pensionssystemet.

Pensionsmyndigheten bör även få i uppdrag att i samverkan med övriga berörda parter förbättra informationen till företagare om livsinkomstens betydelse för pensionen.

3. Pensionssystemet, punkt 4 (V)

av Rossana Dinamarca (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:531 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 1–4 och avslår motionerna

2017/18:61 av Lars-Axel Nordell (KD),
2017/18:500 av Robert Hannah (L),
2017/18:1098 av Catharina Bråkenhielm (S),
2017/18:1574 av Johnny Skalin (SD),
2017/18:2030 av Anette Åkesson (M) yrkande 3,
2017/18:2498 av Ann-Britt Åsebol (M),
2017/18:2838 av Rickard Nordin (C),
2017/18:2962 av Valter Mutt m.fl. (MP) yrkande 16,
2017/18:3175 av Sten Bergheden (M),
2017/18:3251 av Erik Bengtzboe (M),
2017/18:3533 av Johnny Skalin (SD),
2017/18:3574 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 5,
2017/18:3776 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkandena 21–23,
2017/18:3779 av Mikael Jansson (SD) yrkandena 1 och 2 samt
2017/18:3842 av Aron Modig m.fl. (KD) yrkandena 1 och 4.

Ställningstagande

Det nuvarande pensionssystemet garanterar inte en pension som går att leva på och är inte jämlikt. Skillnaderna mellan kvinnors och mäns pensioner är stora. Pensionssystemet måste därför reformeras för att åstadkomma ett system som bygger på inkomstbortfallsprincipen men som trots det har en omfördelande roll. Ett sådant system krävs för att pensionerna ska kunna utvecklas mer jämlikt än med dagens system.

Det är fel att det spekuleras med pensionärernas pengar på det sätt som sker i dagens system. Premiepensionssystemet bör därför avvecklas. Avgiften till premiepensionssystemet bör i framtiden tillföras inkomstpensionssystemet.

Om aktiebörsen går dåligt får det effekt på inkomstpensionens storlek eftersom den bestäms av värdet på tillgångarna i pensionssystemet. Den s.k. bromsen bör avskaffas, och det bör utredas hur detta ska kunna genomföras.

4. Pensionssystemet, punkt 4 (L)

av Emma Carlsson Löfdahl (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3574 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 5 och
avslår motionerna
2017/18:61 av Lars-Axel Nordell (KD),
2017/18:500 av Robert Hannah (L),

2017/18:531 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 1–4,
 2017/18:1098 av Catharina Bråkenhielm (S),
 2017/18:1574 av Johnny Skalin (SD),
 2017/18:2030 av Anette Åkesson (M) yrkande 3,
 2017/18:2498 av Ann-Britt Åsebol (M),
 2017/18:2838 av Rickard Nordin (C),
 2017/18:2962 av Valter Mutz m.fl. (MP) yrkande 16,
 2017/18:3175 av Sten Bergheden (M),
 2017/18:3251 av Erik Bengtzboe (M),
 2017/18:3533 av Johnny Skalin (SD),
 2017/18:3776 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkandena 21–23,
 2017/18:3779 av Mikael Jansson (SD) yrkandena 1 och 2 samt
 2017/18:3842 av Aron Modig m.fl. (KD) yrkandena 1 och 4.

Ställningstagande

Det är av största vikt att pensionssystemet inte permanentar strukturer som inte har varit jämställda genom att i alltför hög grad fungera som en kompensator i efterhand. Sverige 2017 är fortfarande inget jämställt samhälle. Inriktningen för det fortsatta arbetet med pensionsöverenskommelsen bör bl.a. vara att en större del av makars pensionsrätter ska ingå i giftorättsgodset vid bodelning genom skilsmässa. Särskild uppmärksamhet bör också ägnas åt tjänstepensionen eftersom den för de flesta är en allt viktigare del av den samlade pensionen.

5. Pensionssystemet, punkt 4 (KD)

av Aron Modig (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3842 av Aron Modig m.fl. (KD) yrkandena 1 och 4 samt avslår motionerna

2017/18:61 av Lars-Axel Nordell (KD),

2017/18:500 av Robert Hannah (L),

2017/18:531 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 1–4,

2017/18:1098 av Catharina Bråkenhielm (S),

2017/18:1574 av Johnny Skalin (SD),

2017/18:2030 av Anette Åkesson (M) yrkande 3,

2017/18:2498 av Ann-Britt Åsebol (M),

2017/18:2838 av Rickard Nordin (C),

2017/18:2962 av Valter Mutth m.fl. (MP) yrkande 16,
2017/18:3175 av Sten Bergheden (M),
2017/18:3251 av Erik Bengtzboe (M),
2017/18:3533 av Johnny Skalin (SD),
2017/18:3574 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 5,
2017/18:3776 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkandena 21–23 och
2017/18:3779 av Mikael Jansson (SD) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Varje människa måste kunna åldras med bibehållen värdighet. För detta krävs bl.a. åtgärder och reformer som stärker äldres ekonomiska ställning. En viktig förutsättning är att pensionssystemets stabilitet garanteras. Politiken behöver skapa bättre förutsättningar och incitament för att den genomsnittliga aktiva tiden på arbetsmarknaden ska förlängas. Därför bör pensionsåldern justeras uppåt och åldersgränsen för rätten att vara anställd höjas från 67 till 69 år. Andra incitament kan vara att öka möjligheterna till jobbskatteavdrag, ta bort den särskilda löneskatten, införa en s.k. examensbonus och ändra reglerna för studiemedel.

Särskilda yttranden

1. Anslag inom utgiftsområde 11, punkt 2 (M)

Johan Forssell (M), Mikael Cederbratt (M), Lars-Arne Staxäng (M) och Helena Bonnier (M) anför:

Riksdagen beslutade den 22 november 2017 om ramar för statsbudgetens utgiftsområden och om en beräkning av statens inkomster. I motionen Vi tror på Sverige – Moderaternas budgetmotion 2018 (2017/18:3681) presenteras Moderaternas budgetförslag och Alliansens riktlinjer för den ekonomiska politiken.

Garantipensionen har en inbyggd kvalificeringsmodell. En person som bott 40 år i Sverige får full garantipension. För varje år som pensionären inte bott i Sverige minskar pensionen med 1/40. För flyktingar och andra skyddsbehövande finns en undantagsregel som innebär att bosättnings tiden i hemlandet kan räknas in i försäkringstiden. Moderaterna föreslår att undantaget ska tas bort så att samma regler ska gälla för alla. Anslaget kan därför minskas i förhållande till regeringens förslag. En konsekvens av att undantaget i kvalificeringsregeln tas bort är att kostnaden för äldre försörjningsstödet ökar eftersom flyktingar och andra skyddsbehövande i stället kommer att behöva få sin försörjning genom detta stöd. Moderaterna föreslår därför en ökning av detta anslag. Sammantaget anvisar vi 400 000 000 kronor mindre än regeringen till utgiftsområde 11 för 2018.

Riksdagen har ställt sig bakom regeringens förslag till utgiftsramar, beräkning av statens inkomster och inriktning på budgetpolitiken. I enlighet med riksdagens rambeslutsprocess ställs regeringens budgetförslag och oppositionspartiernas budgetförslag mot varandra som helheter, och budgeten beslutas sedan i två steg. Moderaternas budgetförslag är en sammanhållen helhet, och eftersom riksdagen i steg ett, rambeslutet, har ställt sig bakom regeringens förslag till ekonomiska ramar för statsbudgeten och inriktning på budgetpolitiken deltar vi inte i det nu aktuella beslutet om anslagens fördelning inom utgiftsområde 11. I stället redovisar vi i detta särskilda yttrande den anslagsfördelning och de förslag som Moderaterna presenterar i motion 2017/18:3754.

2. Anslag inom utgiftsområde 11, punkt 2 (SD)

Jennie Åfeldt (SD) och Heidi Karlsson (SD) anför:

Riksdagen har ställt sig bakom regeringens förslag till utgiftsramar, beräkning av statens inkomster och inriktning på budgetpolitiken. I enlighet med riksdagens rambeslutsprocess ställs regeringens budgetförslag och oppositionspartiernas budgetförslag mot varandra som helheter, och budgeten beslutas sedan i två steg. Sverigedemokraternas budgetförslag är en sammanhållen helhet, och eftersom riksdagen i steg ett, rambeslutet, har ställt sig bakom regeringens

förslag till ekonomiska ramar för statsbudgeten och inriktning på budgetpolitiken deltar vi inte i det nu aktuella beslutet om anslagens fördelning inom utgiftsområde 11. I stället redovisar vi i detta särskilda yttrande den anslagsfördelning och de förslag som Sverigedemokraterna presenterar i motion 2017/18:3609.

Sverigedemokraterna vill stärka pensionärernas finansiella ställning. Svenska pensionärer har i många fall inte råd med grundläggande saker som mediciner eller tandläkarbesök. Sverigedemokraterna föreslår därför en höjning av garantipensionen med 10 procent. Varje utbetalning kommer att bli större och fler personer kommer att få garantipension. Vi föreslår därför att anslaget ökas med 3 900 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. Även bostadstillägget ska enligt Sverigedemokraterna höjas, varför en ökning med 280 miljoner kronor föreslås för detta anslag.

Den höjning av äldreförsörjningsstödet som regeringen föreslår kommer bl.a. att betalas till personer som de senaste åren sökt asyl i Sverige. Sverigedemokraterna anser att de svenska välfärdssystemen i första hand ska ge svenska pensionärer goda ekonomiska villkor och föreslår en minskning av detta anslag i förhållande till regeringens förslag.

Sammantaget anvisar vi 4 145 000 000 kronor mer än regeringen till utgiftsområde 11 för 2018.

3. Anslag inom utgiftsområde 11, punkt 2 (C)

Solveig Zander (C) anför:

Riksdagen har ställt sig bakom regeringens förslag till utgiftsramar, beräkning av statens inkomster och inriktning på budgetpolitiken. I enlighet med riksdagens rambeslutsprocess ställs regeringens budgetförslag och oppositionspartiernas budgetförslag mot varandra som helheter, och budgeten beslutas sedan i två steg. Centerpartiets budgetförslag är en sammanhållen helhet, och eftersom riksdagen i steg ett, rambeslutet, har ställt sig bakom regeringens förslag till ekonomiska ramar för statsbudgeten och inriktning på budgetpolitiken deltar vi inte i det nu aktuella beslutet om anslagens fördelning inom utgiftsområde 11. I stället redovisas i detta särskilda yttrande den anslagsfördelning och de förslag som Centerpartiet presenterar i motion 2017/18:3704.

En alltför stor andel av pensionärerna lever i ekonomisk utsatthet. Det är av största vikt att dessa pensionärer garanteras en värdig ålderdom. Undantaget för flyktingar i den s.k. kvalificeringsregeln för garantipension ska enligt Centerpartiets förslag tas bort, vilket innebär en minskning av anslaget. Nivån på garantipensionen ska dock höjas, vilket innebär en ökning av anslaget. Till följd av Centerpartiets förslag om höjd nivå på garantipensionen kan anslaget för bostadstillägg till pensionärer minskas. Regeringens förslag om höjt bostadstillägg avvisas. Anslaget för äldreförsörjningsstöd ökas bl.a. till följd av förslaget om att ta bort undantaget för flyktingar m.fl. inom garantipensionen.

Pensionsmyndighetens anslag kan minskas, bl.a. till följd av att regeringens förslag om höjt bostadstillägg avvisas.

Sammantaget anvisar vi 785 080 000 kronor mindre än regeringen till utgiftsområde 11 för 2018.

4. Anslag inom utgiftsområde 11, punkt 2 (L)

Emma Carlsson Löfdahl (L) anför:

Riksdagen har ställt sig bakom regeringens förslag till utgiftsramar, beräkning av statens inkomster och inriktning på budgetpolitiken. I enlighet med riksdagens rambeslutsprocess ställs regeringens budgetförslag och oppositionspartiernas budgetförslag mot varandra som helheter, och budgeten beslutas sedan i två steg. Liberalernas budgetförslag är en sammanhållen helhet, och eftersom riksdagen i steg ett, rambeslutet, har ställt sig bakom regeringens förslag till ekonomiska ramar för statsbudgeten och inriktning på budgetpolitiken deltar vi inte i det nu aktuella beslutet om anslagens fördelning inom utgiftsområde 11. I stället redovisas i detta särskilda yttrande den anslagsfördelning och de förslag som Liberalerna presenterar i motion 2017/18:3807.

De särskilda reglerna för flyktingar och andra skyddsbehövande inom garantipensionen ska enligt vårt förslag tas bort. Flyktingarna kommer att behandlas på samma sätt som andra kategorier av invandrare när det gäller rätten till pension. Förslaget innebär att anslaget minskas i förhållande till regeringens förslag. Anslaget för äldreomsorgsstöd bör i stället höjas, eftersom utgifterna för det stödet kommer att öka. Anslaget till Pensionsmyndigheten minskas till följd av en lägre uppräkningstakt för den årliga pris- och löneomräkningen.

Sammantaget anvisar vi 357 000 000 kronor mindre än regeringen till utgiftsområde 11 för 2018.

5. Anslag inom utgiftsområde 11, punkt 2 (KD)

Aron Modig (KD) anför:

Riksdagen har ställt sig bakom regeringens förslag till utgiftsramar, beräkning av statens inkomster och inriktning på budgetpolitiken. I enlighet med riksdagens rambeslutsprocess ställs regeringens budgetförslag och oppositionspartiernas budgetförslag mot varandra som helheter, och budgeten beslutas sedan i två steg. Kristdemokraternas budgetförslag är en sammanhållen helhet, och eftersom riksdagen i steg ett, rambeslutet, har ställt sig bakom regeringens förslag till ekonomiska ramar för statsbudgeten och inriktning på budgetpolitiken deltar vi inte i det nu aktuella beslutet om anslagens fördelning inom utgiftsområde 11. I stället redovisas i detta särskilda yttrande den anslagsfördelning och de förslag som Kristdemokraterna presenterar i motion 2017/18:3842.

Kristdemokraterna föreslår att de särskilda reglerna för beräkning av försäkringstid för flyktingar och skyddsbehövande inom garantipensionen tas

bort så att samma regler gäller för alla. Anslaget för garantipension kan därmed minska i förhållande till regeringens förslag. Bostadstillägget till pensionärer riktar sig till de pensionärer som har de minsta ekonomiska marginalerna. Kristdemokraterna anser att bostadstillägget behöver höjas mer än regeringen föreslagit eftersom bostadspriserna och hyrorna de senaste åren gått upp kraftigt. Vårt förslag är därför att anslaget ökas med ytterligare drygt 2 241 miljoner kronor. Med anledning av höjningen av bostadstillägget kan anslaget för äldreförsörjningsstöd minska. Anslaget till Pensionsmyndigheten föreslås minska till följd av en lägre uppräkningstakt för den årliga pris- och löneomräkningen. Det görs för att effektivisera och samtidigt finansiera prioriterade satsningar.

Sammantaget anvisar vi 1 538 000 000 kronor mer än regeringen till utgiftsområde 11 för 2018.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2017/18:1 Budgetpropositionen för 2018 utgiftsområde 11:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken (avsnitt 2.1 och 3.6).
2. Riksdagen godkänner målet för utgiftsområdet (avsnitt 3.3).
3. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2018 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 8 000 000 000 kronor för att tillgodose Pensionsmyndighetens behov av likviditet vid handel med fondandelar (avsnitt 3.7.5).
4. Riksdagen anvisar för budgetåret 2018 ramanslagen under utgiftsområdet Ekonomisk trygghet vid ålderdom enligt tabell 1.1.

Motioner från allmänna motionstiden 2017/18

2017/18:61 av Lars-Axel Nordell (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur Pensionsmyndigheten kan ges ett uppgraderat uppdrag med syfte att underlätta för en enskild att göra en fullvärdig bedömning och planera sin levnadsföring före och efter inträdd pension och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:262 av Staffan Danielsson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda skillnaderna mellan nettot för garantipensionärer och de som arbetat hela livet och om höjning bör ske för de som arbetat, samt om kapitalgränserna för att erhålla bostadstillägg bör höjas väsentligt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:500 av Robert Hannah (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utredning av pensionssystemet och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:531 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att pensionssystemet bör vara uppbyggt så att det går att leva på sin pension och tillkännager detta för regeringen.

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en parlamentarisk utredning med uppdrag att skapa ett förutsägbart, jämförbart och mer jämnt pensionssystem bör tillsättas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avgiften till premiepensionssystemet i framtiden bör tillföras inkomstpensionssystemet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör utredas hur systemet med en inbyggd broms kan avskaffas och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att garantipensionen bör ge trygghet för de fattigaste pensionärerna och följa löneutvecklingen i stället för konsumentprisindex och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör utredas hur taket för bostadstillägget kan följa utvecklingen av boendekostnader och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:780 av Hillevi Larsson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bostadstillägget samt det särskilda bostadstillägget och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1098 av Catharina Bråkenhielm (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den pensionsutredning som är tillsatt snarast bör lämna förslag till förändringar av pensionen och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1119 av Åsa Westlund och Ingela Nylund Watz (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över behovet av att upprätta avtal med länder om att garantipensionen får medföras till hemlandet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:1574 av Johnny Skalin (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att risksäkra AP7 Såfa och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1956 av Lars Beckman (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten att ändra beräkningsmetoden för pensioner till ett prisindex som stämmer bättre överens med den konsumtion som är aktuell för de pensionärer som enbart har garantipension, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:2030 av Anette Åkesson (M):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda vilka åtgärder som kan vidtas så att en acceptabel nivå på framtida pensionärens ekonomiska standard säkerställs och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2498 av Ann-Britt Åsebol (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av bättre information och större flexibilitet vid uttag av tjänstepension och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2838 av Rickard Nordin (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att synkronisera pensionssystemen i Norden och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2962 av Valter Mutt m.fl. (MP):

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att premiepensionssystemet bör avvecklas, och att pengarna bör överföra till en offentlig grön investeringsfond där utbetalningarna kommer från avkastningen från reala investeringar i stället för spekulation, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:3175 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten att tillsätta en extern utredning som utvärderar pensionsreformen i sin helhet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:3219 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten att se över reglerna för förmögenhet i bostadstillägget till pensionärer och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3251 av Erik Bengtzboe (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en översyn av nuvarande regelverk i syfte att möjliggöra aktieköp i premiepensionssystemet och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3325 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att tillsätta en förutsättningslös utredning om huruvida bostadstillägget till

pensionärer kan följa bostadskostnadernas utveckling på ett bättre sätt än i dag och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3533 av Johnny Skalin (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att risksäkra AP7 Såfa och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3574 av Jan Björklund m.fl. (L):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om det fortsatta arbetet inom pensionsgruppen för att minska skillnaderna mellan mäns och kvinnors pensioner och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3609 av Jennie Åfeldt m.fl. (SD):

Riksdagen anvisar anslagen för 2018 inom utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom enligt förslaget i tabell 1.

2017/18:3704 av Solveig Zander m.fl. (C):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2018 inom utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom enligt förslaget i tabell 1.
2. Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken (regeringens förslag 2.1).

2017/18:3754 av Johan Forssell m.fl. (M):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2018 inom utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kvalificeringsregler till garantipension och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3776 av Solveig Zander m.fl. (C):

21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att följsamhetsindex ses över och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att Pensionsmyndigheten i samverkan med berörda parter (t.ex. mödravård, försäkringskassa, Skatteverket, banker och skola) har ett informationsuppdrag om livsinkomst och pension riktat till föräldrar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att informationen kring livsinkomst och pension speciellt riktat mot företagare förbättras genom ett uppdrag till

Pensionsmyndigheten i samverkan med berörda parter och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3779 av Mikael Jansson (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kvinnor som är hemma och tar hand om egna barn yngre än sju år ska få pensionstillskott som ger dem samma pensionsuppbäring som en sjuksköterska med normallön under dessa år, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att föräldrar som bor ihop ska dela på intjänade pensionspoäng under de år mamman är hemma med barn under sju år, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:3807 av Emma Carlsson Löfdahl m.fl. (L):

Riksdagen anvisar anslagen för 2018 inom utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2017/18:3842 av Aron Modig m.fl. (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett samhälle där alla kan åldras i trygghet och värdighet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja taket och ersättningen inom bostadstillägget för pensionärer och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka drivkrafterna för ett längre yrkesliv och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta bort undantagsregeln för grupperna med flyktingskäl, alternativt skyddsbehövande och övrig skyddsbehövande vad gäller kvalificering till garantipensionen och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen anvisar anslagen för 2018 inom utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

BILAGA 2

Regeringens och oppositionens anslagsförslag

Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens			Avvikelse från regeringen		
	förslag	M	SD	C	L	KD
1:1 Garantipension till ålderspension	13 080 300	-500 000	+3 900 000	-100 000	-600 000	-400 000
1:2 Efterlevandepensioner till vuxna	10 869 800					
1:3 Bostadstillägg till pensionärer	9 026 600		+280 000	-755 000	+45 000	+2 241 000
1:4 Äldreförsörjningsstöd	1 103 200	+100 000	-35 000	+94 000	+200 000	-300 000
2:1 Pensionsmyndigheten	555 769			-24 080	-2 000	-3 000
Summa för utgiftsområdet	34 635 669	-400 000	+4 145 000	-785 080	-357 000	+1 538 000

BILAGA 3

Utskottets anslagsförslag

Förslag till beslut om anslag för 2018 inom
utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom*Tusental kronor*

Ramanslag	Avvikelse från regeringen	Utskottets förslag
1:1 Garantipension till ålderspension	±0	13 080 300
1:2 Efterlevandepensioner till vuxna	±0	10 869 800
1:3 Bostadstillägg till pensionärer	±0	9 026 600
1:4 Äldreförsörjningsstöd	±0	1 103 200
2:1 Pensionsmyndigheten	±0	555 769
Summa för utgiftsområdet	±0	34 635 669

BILAGA 4

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs att 74 kap. 11, 12 och 15 §§ och 102 kap. 22, 27 och 28 §§ socialförsäkringsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

74 kap.**11 §**

För den som är ogift anses som skäligen bostadskostnad högst 6 200 kronor i månaden.

För den som är ogift anses som skäligen bostadskostnad högst 6 620 kronor i månaden.

12 §

För den som är gift anses som skäligen bostadskostnad högst 3 100 kronor i månaden. Bostadskostnaden för var och en av makarna ska beräknas till hälften av den sammanlagda bostadskostnaden.

För den som är gift anses som skäligen bostadskostnad högst 3 310 kronor i månaden. Bostadskostnaden för var och en av makarna ska beräknas till hälften av den sammanlagda bostadskostnaden.

15 §¹

Skäligen levnadsnivå i övrigt anses per månad motsvara en tolftedel av

– 1,473 prisbasbelopp för den som är ogift, och

– 1,204 prisbasbelopp för den som är gift.

– 1,486 prisbasbelopp för den som är ogift, och

– 1,2105 prisbasbelopp för den som är gift.

¹ Senaste lydelse 2015:453.

102 kap.**22 §²**

Vid beräkning av bostadstillägg beaktas 95 procent av bostadskostnaden per månad av den del som inte överstiger 5 000 kronor för den som är ogift och 2 500 kronor för den som är gift.

Vid beräkning av bostadstillägg beaktas 96 procent av bostadskostnaden per månad av den del som inte överstiger 5 000 kronor för den som är ogift och 2 500 kronor för den som är gift.

Om bostadskostnaden överstiger de belopp som anges i första stycket beaktas 70 procent av den överskjutande bostadskostnaden per månad upp till 5 600 kronor för den som är ogift och 2 800 kronor för den som är gift.

För var och en av makar ska bostadskostnaden beräknas till hälften av deras sammanlagda bostadskostnad.

Från och med den månad den försäkrade fyller 65 år ska ett belopp om 340 kronor för den som är ogift och 170 kronor för den som är gift läggas till den bostadskostnad som har beaktats enligt första och andra styckena och 23 §.

Från och med den månad den försäkrade fyller 65 år ska ett belopp om 340 kronor för den som är ogift och 170 kronor för den som är gift läggas till den bostadskostnad som har beaktats enligt första, andra och tredje styckena och 23 §.

27 §

Som skäligen bostadskostnad enligt 26 § anses högst

- 6 200 kronor för den som är ogift, och
- 3 100 kronor för den som är gift.

– 6 620 kronor för den som är ogift, och

- 3 310 kronor för den som är gift.

28 §³

Skäligen levnadsnivå i övrigt enligt 26 § anses per månad motsvara en tolftedel av

- 1,473 prisbasbelopp för den som är ogift, och
- 1,204 prisbasbelopp för den som är gift.

- 1,486 prisbasbelopp för den som är ogift, och
- 1,2105 prisbasbelopp för den som är gift.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.
2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förmåner som avser tid före ikraftträdandet.

² Senaste lydelse 2016:1292.

³ Senaste lydelse 2016:1292.